

Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета у Источном Сарајеву за 2015. годину

Универзитет у Источном
Сарајеву
Ул. Вука Караџића 30
71123 Источно Сарајево
+387 57 320 330
univerzitet@ues.rs.ba

Јул, 2016

Канцеларија за осигурање квалитета

Извјештај је прилагођен форми обрасца за акредитацију високошколских установа у Републици Српској у складу са Критеријумима за акредитацију високошколских установа у Босни и Херцеговини и обрасцем за акредитацију издатим од стране Агенције за акредитацију високошколских установа Републике Српске.

Израда извјештаја о самовредновању обавеза је Универзитета у Источном Сарајеву и свих његових организационих јединица у складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета усвојеним од стране Сената.

**Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета у
Источном Сарајеву за 2015. годину**

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА

координатор за осигурање квалитета - мр Ненад Марковић

стручни сарадник – Нина Личина, дипл. пр.

ул. Вука Караџића 30, 71123 Источно Сарајево

тел/факс: 00387 57 320 330, локал 138

E-mail: qaofficeuis@gmail.com, nenad.markovic@ues.rs.ba, nina.licina@ues.rs.ba

Источно Сарајево, јун 2016.

Садржај

Увод.....	5
Историја Универзитета.....	6
Развој и стратегија високошколске установе	9
<i>Процеси планирања и надзора над остваривањем планова и циљева</i>	12
<i>Релације наставног процеса и истраживања</i>	12
Управљање, унутрашње обезбјеђење квалитета и култура квалитета	15
<i>Организациона и управљачка структура</i>	15
<i>Структура, процеси, процедуре и ресурси система осигурања квалитета</i>	16
<i>Интерни, екстерни надзор и ревизије система обезбјеђења квалитета</i>	19
Осигурање квалитета студијских програма	21
Оцјењивање студената	25
<i>Поступак оцјењивања студената</i>	25
<i>Анализе пролазности</i>	26
<i>Информисаност студената о поступку и методама оцјењивања</i>	26
Људски ресурси.....	28
<i>Политика усавршавања наставног особља</i>	28
<i>Издавање књига и уџбеника</i>	29
Физички ресурси	31
<i>Библиотечки ресурси</i>	32
Информациони систем	34
Презентација информација за јавност.....	36
Међународна сарадња	37
Финансирање.....	39

Основни подаци о Универзитету

Назив, адреса и е-mail адреса институције	Универзитет у Источном Сарајеву, Бука Караџића 30, 71123 Источно Сарајево, univerzitet@paleol.net
Интернет адреса	www.ues.rs.ba
Назив, број и датум акта о оснивању	Одлука о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву, 02-1188/92 од 14.09.1992. Одлука о организовању Универзитета у Републици Српској, 02-1512/93 од 29.12.1993.г.
Пореско-идентификациони број (ПИБ)	4400592530000
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	01029606
Име, презиме и адреса (назив и сједиште) оснивача	Народна скупштина Републике Српске Бука Караџића 2, 78000 Бања Лука
Број и датум одлуке о именовању лица овлашћеног за заступање	
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	број: 07.2-9485/07, датум: 25.12.2007.г. број: 07.023-3899/09, датум: 22.06.2009.г.
Контакт особа	Проф. др Радослав Грујић
Број телефона	00387 57 320 330

Увод

Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета за 2015. годину урађен је у складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета (гдје је дефинисана обавеза Универзитета да редовно сваке године израђује поменути извјештај). Након формирања Комисија за израду извјештаја на Универзитету и факултетима и академијама приступило се изради извјештаја у складу са формом образаца и текста, са делегираним одговорностима и роковима. Канцеларија за осигурање квалитета је током писања извјештаја од стране факултета и академија пружала неопходну стручну помоћ. Када су извјештаји прикупљени од стране свих факултета и академија приступило се изради овог универзитетског извјештаја.

Првенствена наміјена овог извјештаја јесте редовна анализа факултета и академија, као и Универзитета у сјелини, у складу са критеријумима за акредитацију високошколских установа у БиХ, што је обавеза Универзитета у наредном процесу реакредитације од стране Агенције за акредитацију високошколских установа Републике Српске. Циљ израде овог извјештаја је и процјена тренутног стања Универзитета по различитим параметрима, како би се допринијело унапређењу функционисања Универзитета.

Универзитетска Комисија за израду Извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета за 2015. годину радила је у саставу (у складу са одлуком Сената бр. 01-С-787-VI/15 од 24.12.2015.):

- Проф. др Дејан Бокоњић, предсједавајући Комисије,
- Доц. др Грујица Вицо,
- мр Ненад Марковић,
- студент Александар Главаш,

у сарадњи са свим стручним службама Универзитета.

Потребно је напоменути да рокови за достављање извјештаја од стране појединих факултета и академија нису испоштовани. На поједине извјештаје се чекало и више од 4 мјесеца. Из тог разлога универзитетска комисија за писање овог извјештаја касни са достављањем овог извјештаја Сенату Универзитета за 2015. годину.

Историја Универзитета

Универзитет у Сарајеву Републике Српске (данас Универзитет у Источном Сарајеву) основан је Одлуком о организовању Универзитета у Републици Српској коју је донијела Народна Скупштина Републике Српске 29.12.1993.године (Службени гласник бр. 02-1512/93), којом су престале да важе Одлуке о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву, Мостару и Тузли (донешене 14.09.1992.године).

Универзитет у Источном Сарајеву баштини традицију првих основаних високошколских институција у Босни и Херцеговини, и то: 1882.године - Сарајевска богословија која је временом прерасла у прву српску високу школу, 1940.године - Пољопривредно - шумарски факултет који је основан као засебни факултет Универзитета у Београду, 1944.године - Медицински факултет, 1946.године - Правни факултет и Виша педагошка школа, 1949.године - Технички факултет, а те године је основан и Универзитет у Сарајеву који је почео са радом 02.12.1949. године именовањем првог ректора проф. др Васа Бутозана. Касније су оснивани и други факултети и академије сарајевског Универзитета, као и научни институти.

До 1992. године више од 600 наставника и сарадника српске националности је предавало на сарајевском Универзитету, а више хиљада студената студирало. Слична ситуација је била и на другим универзитетима у Босни и Херцеговини. Због грађанског рата (1992-1995) већина њих је морала напустити Сарајево, главни универзитетски центар у БиХ, али и друге универзитетске центре у БиХ (Мостар, Тузла). Нашавши се у дијеловима града и на периферији Сарајева у којем су остале све културне и образовне установе које је и српски народ вијековима стварао, а захваљујући ентузијазму и патриотизму горе поменутих наставника, сарадника, студената и воље народа, ревитализирана је васпитно образовна, научна, истраживачка и умјетничка дјелатност на Универзитету у Сарајеву Републике Српске који представља правног сукцесора Универзитета у Сарајеву (1949-1992). Оснивању Универзитета у Сарајеву Републике Српске допринијели су и бројни наставници, сарадници и студенти из других универзитетских градова Босне и Херцеговине (Мостар, Тузла) оснивајући факултете и академије Универзитета у Сарајеву Републике Српске у Зворнику, Бијељини, Брчком и Требињу.

Обнављањем и успостављањем високог образовања у источном дијелу Републике Српске наставни процес на Универзитету у Сарајеву Републике Српске се организује академске 1992/93 и 1993/94 године на сљедећим факултетима: Економском факултету који обновља свој рад у Палама, Медицинском и Стоматолошком факултету који обнављају свој рад у Фочи, Технолошком факултету у Зворнику који обновља свој рад издвајањем високошколских установа из Универзитета у Тузли, и Учитељском факултету у Бијељини (данас Педагошки факултет). За првог ректора Универзитета у Сарајеву Републике Српске бира се проф. др Војислав Максимовић (1992-2000).

Академске године 1994/95 свој рад обнављају и Електротехнички факултет у Лукавици (Српско Сарајево), Пољопривредни факултет у Лукавици (Српско Сарајево), Филозофски факултет у Палама, Машински факултет у Вогошћи (Српско Сарајево, данас у Лукавици), Правни факултет у Илици (Српско Сарајево, данас у Палама), Музичка академија у Илици (Српско Сарајево, данас у Лукавици), а у Фочи започиње са радом и Духовна академија Светог Василија Острошког. Она представља насљедника Сарајевске богословије која је прва висока школа српског народа у Босни и Херцеговини у XIX вијеку основана 1882. године. Будући да је временом по квалитету наставе и професорским звањима прерасла у прву српску високошколску установу, може се рећи да је Сарајевска богословија неформална матица Универзитета у Источном Сарајеву. Послије II свјетског рата Сарајевска богословија није наставила рад зато што су јој просторије национализоване и одузете. Савремена историја Сарајевске богословије почиње 1991. године, када је Синод Српске Православне Цркве донио одлуку да се покрене процес реституције имовине Сарајевске богословије и да се оснује Духовна академија у

Сарајеву. Због грађанског рата у БиХ (1992-1995), Духовна академија Светог Василија Острошког је основана 1994. године у Фочи (тада Србињу) као члан Универзитета у Источном Сарајеву, када је и почела са извођењем наставног процеса. Десет година касније добија назив Православни богословски факултет Светог Василија Острошког.

Академске године 1995/96 са радом почињу Академија ликовних умјетности и Факултет за производњу и менаџмент у Требињу, и Факултет физичке културе (данас Факултет физичког васпитања и спорта) у Палама.

Економски факултет у Брчком који је свој рад обновио издвајањем из високошколских установа Универзитета у Тузли, постаје чланица Универзитета у Источном Сарајеву академске 1997/98 године.

Саобраћајни факултет у Добоју, који је настао трансформацијом Више техничке школе, постаје чланица Универзитета у Источном Сарајеву академске 2005/06 године. Исте године, трансформацијом Више школе за спољну трговину у Бијељини настаје Факултет спољне трговине (данас Факултет пословне економије) који почиње са извођењем наставног процеса као чланица Универзитета у Источном Сарајеву.

Од тренутка оснивања Универзитет је мијењао своје име, основан првобитно као Универзитет у Сарајеву Републике Српске, затим Универзитет у Српском Сарајеву, а данас носи име Универзитет у Источном Сарајеву.

У тренутку писања овог извјештаја Универзитет у Источном Сарајеву чине горе поменутих 15 факултета и 2 академије, с тим да је Стоматолошки факултет од 2008.године трансформисан у студијски програм Медицинског факултета.

Универзитет у Источном Сарајеву је од почетка свог рада морао за своје ревитализиране факултете обезбједити основне предуслове за рад: одговарајући простор, опрему, кабинете и лабораторије, као и одговарајући број наставника и сарадника за извођење наставе, односно морао је да испуни основне услове за рад које је тада поставило Министарство образовања, науке и културе Републике Српске да би Универзитет и факултети и академије у оквиру њега могли функционисати. Узимајући у обзир скромне услове за рад којима је Универзитет био изложен на самом почетку функционисања, временом је различитим ангажовањима руководства, наставника, сарадника, и осталих заинтересованих за опстанак Универзитета, као и различитим пројектима успио изаћи из фазе преживљавања супростављајући јој концепт стабилизације и ширења мреже Универзитета у источном дијелу Републике Српске. Таква ситуација је подразумијевала успостављање новог концепта организационе структуре узимајући у обзир географску дистрибуцију факултета и академија Универзитета. Између осталог, највећа пажња била је усмјерена на стварање и едукацију властитог наставног кадра и успостављање трендова који су преовлађивали у европском подручју високог образовања. Постајањем чланицом Европске асоцијације универзитета (ЕУА) Универзитет у Источном Сарајеву временом развија и примјењује савремене наставне и научноистраживачке и умјетничке концепте високог образовања, ангажујући се истовремено на пројектима од великог значаја. У послјератној историји Универзитета у Источном Сарајеву посебно се истиче период рада другог ректора, проф. др Борише Старовића, који је ту дужност обављао од 2000. до 2005. године, када је Универзитет реализовао велики број активности у правцу модернизације и унапређења свог функционисања, укључивши се активније у европске високообразовне токове. Ти напори су настављени под руководством ректора проф. др Митра Новаковића (2008-2014), када се Универзитет активније укључује у европске високообразовне токове развијањем различитих облика међународне сарадње, дјеловања у истраживачком и умјетничком пољу, обезбјеђењу модерне опреме за истраживачки рад, као и интеграцијом Универзитета.

Данас је Универзитет у Источном Сарајеву главни генератор развоја локалних заједница у којима се налазе факултети и академије истовремено представљајући стратешки важан фактор развоја Републике Српске, примјењујући основне постулате регионалне и међународне сарадње коју развија са великим бројем институција.

Универзитет у Источном Сарајеву временом је пролазио кроз велики број институционалних промјена које су углавном биле последица високообразовне политике и неопходних трансформација. У складу са свим тим промјенама које су се дешавале, данас можемо рећи да је Универзитет у Источном Сарајеву организован на начин да интегрише 17 организационих јединица (факултете, умјетничке академије, као и наставне базе факултета/ академија које чине cjеловитост рада Универзитета), и да своју наставну дјелатност изводи у складу са болоњским принципима (на свим својим организационим јединицама – тј. факултетима и академијама) од академске 2007/08 године.

Универзитет данас представља ректор проф. др Радослав Грујић, четврти по реду ректор Универзитета у Источном Сарајеву.

Развој и стратегија високошколске установе

Универзитет је посједовао Стратегију развоја креирану за средњорочни период 2007-2013. Првобитно је ова стратегија била креирана за период од 2007-2012, да би одлуком руководства била продужена за још једну годину – 2013, што је одобрено и верификовано на сједници Сената Универзитета одлуком број 01-С-171-IX/12 од 16.05.2012. године. Стратегија развоја 2007-2013 је произашла из документа План институционалног развоја Универзитета 2003-2008 који је донешен за вријеме рада другог ректора Универзитета проф. др Борише Старовића (2000-2005), и у потпуности је била сагласна са планом рада прошлог ректора проф. др Митра Новаковића (2008-2014). Велики утицај на доношење те стратегије, која иначе представља прву званичну стратегију Универзитета (2007-2013), имао је извјештај о екстерној евалуацији од стране Европске Универзитетске Асоцијације (ЕУА) који је урађен 2004. године, а који је дао прецизне упуте Универзитету у процесу прикључивања Европском простору високог образовања у складу са важећим Болоњским принципима и процесу интеграције Универзитета.

Стратегијом развоја 2007-2013 били су дефинисани мисија, визија, SWOT анализа, стратешки циљеви и задаци, као и термински планови провођења активности. Стратегијом развоја 2007-2013 било је дефинисано 12 стратешких циљева и 66 припадајућих показатеља успјешности односно индикатора.

На основу све чешћих промјена захтјева окружења праћено подршком измјене радне легислативе, технолошким унапређењима, потребама информатизације, али и истеком претходне стратегије, руководство Универзитета одлучило је да покрене израду нове и боље стратегије која ће бити логичан слијед претходне, а истовремено с тежњом успостављања континуитета модернизације Универзитета. Ректор Универзитета 20.06.2013. године формира Комисију за израду Нацрта Стратегије, одлуком 01-1613/13 у сљедећем саставу: проф. др Стеван Трбојевић, предсједник Комисије, проф. др Радослав Грујић, проф. др Дејан Бокоњић, проф. др Борис Брајовић, проф. др Митар Перушић, проф. др Ранко Божичковић, проф. др Љубиша Владушић, Војислав Шука, дипл. пр., Вера Мацура, дипл. ек., Равијојла Ђуричић, дипл. пр., и мр Ненад Марковић.

Комисија се састала укупно три пута, након чега је Стратегија развоја Универзитета 2015-2019 усвојена од стране Сената Универзитета одлуком 01-С-698-V/15 од 25.11.2015. године.

На првим састанцима усвојен је Радни приједлог Плана активности израде документа „Стратегија развоја Универзитета у Источном Сарајеву“ са ходограмом активности и са оквирним приједлогом садржаја Стратегије. Дефинисане су сљедеће активности:

1. Организација, дефинисање методологије и уводне активности
2. Анализа стања Универзитета
3. Израда SWOT и PEST анализе Универзитета
4. Приједлог Мисије и Визије Универзитета
5. Приједлог стратешких циљева Универзитета
6. Приједлог специфичних циљева Универзитета
7. Прикупљање приједлога програма, пројеката и мјера
8. Израда плана имплементације стратегије
9. Дефинисање приједлога плана мониторинга и евалуације
10. Комплетирање документа Нацрт Стратегије развоја Универзитета у Источном Сарајеву
11. Усвајање Стратегије развоја Универзитета у Источном Сарајеву.

Анализа стања Универзитета израђена је на основу Извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета за 2013. и 2014. годину са квалитативним и квантитативним показатељима. На основу анализе стања Универзитета, која приказује тренутно стање у појединим областима у ширем смислу односно даје основу за процјену, на основу SWOT анализа организационих јединица Универзитета (факултета и академија), и заједничких напора

кључних интересних група и појединаца Универзитета, као и спољашњих експерата, који су комисијским и личним радом дошли до релевантних података и анализа, урађена је закључна универзитетска SWOT анализа, односно анализа основних снага, слабости, могућности и пријетњи са којима се суочава Универзитет у Источном Сарајеву као организација.

Табела 1. SWOT анализа Универзитета

SWOT анализа (приказана у табели 1. на претходној страници) представља инструмент стратегијског планирања који садржи у себи два битна елемента и то: спољашњу анализу Могућности и Пријетњи, и унутрашњу анализу Снага и Слабости. Приликом анализе спољашњег окружења, односно приликом идентификације могућности и пријетњи израђена је PEST анализа, односно Универзитет је анализиран из контекста политичких, економских, друштвених, демографских и технолошких фактора. Приликом унутрашње анализе снага и слабости шире су сагледани сви сегменти функционисања Универзитета заједно са препорукама екстерне комисије за акредитацију Универзитета идентификованих у извјештају о екстерној евалуацији Универзитета.

Након тога, извршен је редизајн Мисије и Визије Универзитета.

„Мисија Универзитета је да кроз стимулативно окружење обезбједи својим корисницима стицање образовних и истраживачких компетенција којима ће они достићи образовне и професионалне стандарде потребне за социјални, економски и културни напредак у складу са пројектованим домаћим и међународним приоритетима.“

„Визија Универзитета је да постане препознатљив на регионалном и међународном нивоу кроз изврност у настави, истраживању и умјетности.“

Дефинисане су фундаменталне вриједности Универзитета: интегритет, одговорност, сарадња, усмјереност на студенте, колегијалност и брига о окружењу.

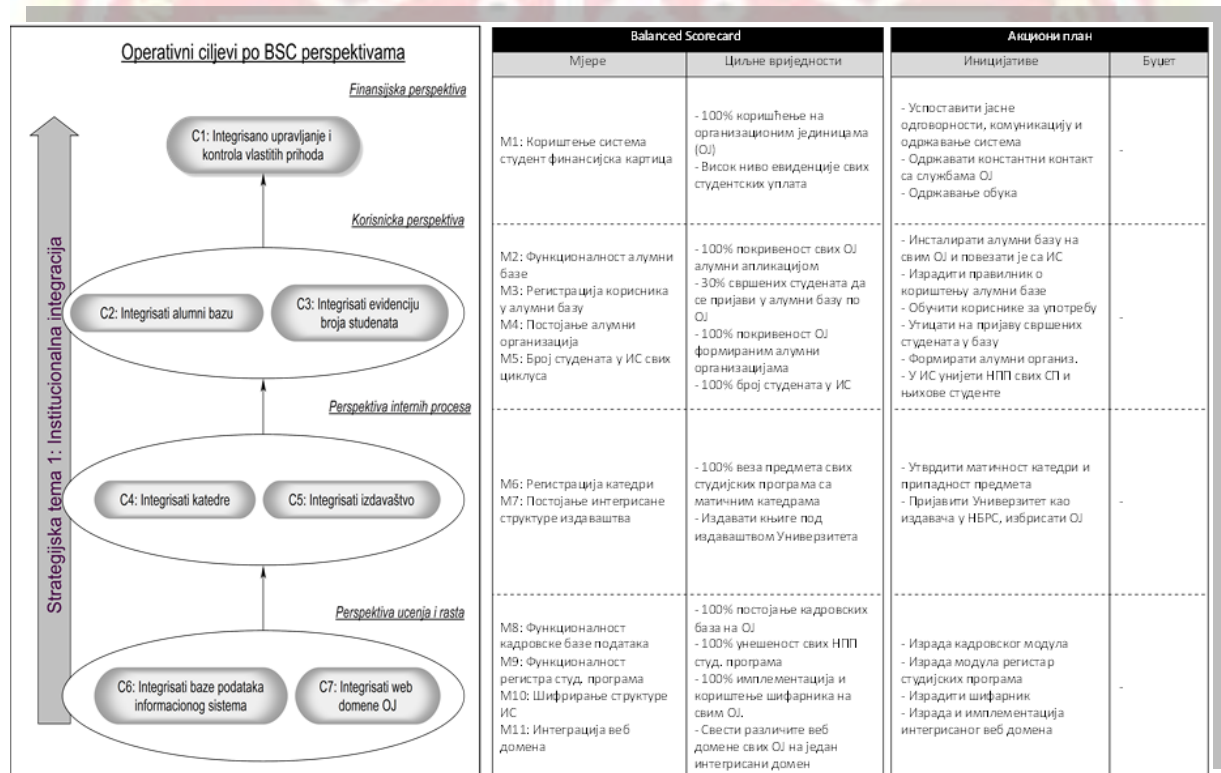
Дефинисани су и слједећи стратешки циљеви. Поред SWOT анализе спроведена је анализа упитника кључних структура на Универзитету који су за резултат имали давање приоритета одређеним кључним факторима по перспективама: корисничка, финансијска, учење и раст, и перспектива интерних процеса.

Табела 2. Распоред стратегијских циљева са приказаним стратегијским темама и стратегијским резултатима

РБ	Стратегијски циљ	Стратегијска тема	Стратегијски резултат
1	Интегрисати све виталне универзитетске функције путем документације, информатизације и реалне практичности и функционалне остваривости.	Институционална интеграција	Интегрисана документација, спроведена интегрисана информатизација, интегрисан број студената, интегрисане катедре, издаваштво, веб домени.
2	Унаприједити сектор истраживања и умјетности имплементацијом принципа Европске повеље и кодекса за истраживаче с циљем добијања позитивног вредновања од стране Европске комисије у виду индекса HR excellence research.	Европска повеља и кодекс за истраживаче	Унапријеђен истраживачко умјетнички сектор имплементацијом принципа Европске повеље и кодекса.

3	Развијати, уводити нове, анализирати и ревидирати постојеће студијске програме уз процену реалне функционалне одрживости праћено осавремењивањем и ревизијом наставних планова и програма.	Одрживост студијских програма	Сprovedена анализа одрживости студијских програма, повећање броја студената, ажурирани циљбуси, развијен регистар студијских програма.
4	Развијати, вредновати и унапређивати људске, материјалне и финансијске ресурсе на одржив начин који ће омогућити несметано функционисање Универзитета и остварење осталих стратегијских циљева.	Унапређење ресурса	Знатно унапређени људски, материјални и финансијски ресурси на одржив начин уз развијен интегрисан систем ових ресурса.
5	Подстакнути организациони раст и развој запослених и студената стварањем креативног, иновативног окружења и адекватних услова уз поштовање основних универзитетских вриједности.	Организациони раст	Остварен раст властитих прихода, унапређен ранг на вебметрику, повећан квалитет примљених студената, развијена стратегија комуникације с јавношћу, повећан број програма међ. сарадње и повећана мотивација запослених.
6	Допринијети препознатљивости Универзитета као покретача локалног и регионалног развоја кроз сарадњу са привредним и надлежним институцијама.	Сарадња с окружењем	Повећани приходи од сарадње с привредом, повећана инвестициона улагања у Универзитет, успостављен докторски репозиторијум, развијен интегрисан еНИР електроски картон.

Табела 3. Приказ једне групе оперативних циљева који припадају стратегијској теми 1. „институционална интеграција“

Од свих факултета и академија спроведено је прикупљање програма, пројеката и мјера који представљају саставни дио стратегије развоја.

Развијен је и план имплементације стратегије, односно кориштење основних принципа Balanced Scorecard-а како би се допринијело успјешној реализацији постављених циљева и мјера, и како би се допринијело стварању интегрисаног менаџмент система. Израђене су и

форме за усвојене мјере и иницијативе које требају служити стратешкој имплементацији и контроли.

План имплементације стратегије још није покренут с обзиром на недавно усвајање стратегије развоја од стране Сената.

Мониторинг и евалуација ће бити извршени на основу процедуре интерне провјере квалитета, гдје ће бити констатована реализација стратегије.

Усвајањем овакве стратегије Универзитет је јасно показао одређеност изградњи интегрисаног менаџмент система са нагласком на стратешко оперативно повезивање уз јасан нагласак на стратешко мјерење показатеља стања.

Процеси планирања и надзора над остваривањем планова и циљева

Планирање, реализација и контрола се изводе у свим фазама пословања Универзитета. Овлашћења за доношења одлука, предлагања и извршења планова на свим нивоима функционисања Универзитета дефинисана су Статутом Универзитета и Статутима организационих јединица, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, као и другим припадајућим актима Универзитета.

Надлежни руководиоци са својим тимовима на свим нивоима сачињавају приједлоге планова рада или у слободној форми или путем стандардизованих образаца. Ти планови рада обухватају планове уписа студената, потребних кадрова, инвестиција, научно истраживачког и умјетничког рада, реализације наставног процеса, распореда наставе, организовања научно стручних и умјетничких скупова, конференција и сл., издавачке дјелатности, јавних набавки, међународне сарадње, одржавања средстава за рад, опреме, објеката и инсталација, планове рада стручних служби, финансијске планове и остале планове, подnose се надлежном тијелу и усвајају се или се не усвајају.

Сви предложени планови, зависно од хијерархијског нивоа на који се односе, разматрају се и доносе на научно наставним/ умјетничко наставним вијећима организационих јединица, Сенату или Управном одбору. Уколико приједлози планова нису прихватљиви траже се измјене и допуне од стране предлагача.

Планови обично садрже назив активности, вријеме (рокове), начин реализације, одговорности, као и неопходне трошкове за реализацију.

Надлежни руководиоци задужени су за реализацију планова пословања за свој сектор или организациону јединицу. Они оцјењују усаглашеност добијених резултата са планираним у циљу процјене ефикасности.

Извјештаји о реализацији планова пословања се подnose надлежним тијелима и у складу са тим извјештајима дају се препоруке за унапређење уколико за њима постоји потреба.

Постоје и механизми за надзор над остваривањем свих постављених планова и циљева који су дефинисани различитим универзитетским актима (Правилник о интерним контролама и интерним контролним поступцима, Поступак унутрашње провјере квалитета, Правилник о студентском вредновању квалитета студија, Кодекс професионалне етике, и сл.). Интерни надзор и контрола над остварењем постављених планова и циљева су све учесталији, нарочито финансијски аспект, а у циљу осигурања транспарентности пословања.

Релације наставног процеса и истраживања

Развој и усавршавање наставног особља обухвата и константан научно-истраживачки и умјетнички рад. Настава се спроводи према утврђеним наставним плановима и програмима, али наставници и сарадници одређена знања до којих су дошли научно истраживачким и

умјетничким радом укључују у одређеној мјери у наставни процес у оној мјери у којој им наставни планови и програми омогућавају, узимајући у обзир научну област у којој су сазнања о одређеној теми проширена истраживањем. Потешкоће у овом правцу огледају се у већ преоптерећеним наставним садржајима који нису ревидирани и усклађени са болоњским принципима у довољној мјери. Тренутно је у току модернизација студијских програма у оквиру које се треба процијенити реално студентско и наставно оптерећење.

Резултати добијени у оквиру досадашњих спроведених научних истраживања дали су допринос расвјетљавању различитих проблема истраживања у одређеним областима и унаприједили су наставни процес у одређеној мјери. Оно што представља недостатак у овом дијелу јесте што не постоји мјесто на Универзитету гдје се може извршити преглед досадашњих научних и умјетничких достигнућа који би били доступни академској заједници Универзитета, као и јавности.

Једном рјечју, наставни процес и научно истраживачки и умјетнички рад се узајамно преплићу и допуњују. Како је научно-истраживачки и умјетнички рад саставни дио радног ангажмана (неопходан за избор у више звање, али не и високо вреднован) запослених на организационим јединицама/ Универзитету он се организује као дио радног односа запослених, што је објашњено у Правилнику о финансирању, члан 5, 6 и 7.

Организационе јединице и Универзитет подржавају научно истраживачки и умјетнички рад, као и стручно усавршавање наставног особља, обезбјеђујући услове за спровођење научно истраживачких и умјетничких активности у складу са материјалним и другим могућностима. Често су ова средства недовољна узимајући у обзир буџет Универзитета и властита средства намијењена за истраживачки и умјетнички рад, што аутоматски имплицира на посвећеност државе, односно ентитета унапређењу истраживања и умјетности.

Слика 1. Укупан број пројеката по ОЈ у 2015.

Поједине организационе јединице немају довољно финансијских средстава потребних за стручно усавршавање наших асистената и сарадника у њиховом напредовању у виша звања. Сви запослени, али и факултети и академије се пријављују на конкурсе Министарства науке и технологије Републике Српске за израду пројеката (слободне теме и тематски пројекти), организовање научно стручних, умјетничких скупова, аплицирање на конкурсе за стипендије за израду магистарских и докторских теза, али и друге фондове као што су ERASMUS+, IPA фондови, различити програми међународне размјене и сл.

Факултети и академије имају могућност да активно раде на подстицању, обезбјеђењу услова, унапређењу, праћењу и провјери резултата научно истраживачког и умјетничког рада сваког запосленог наставника и сарадника анализом картона научних радника који су унификовани на Универзитету, са изузетком одређених додатака за Музичку академију и Академију ликовних умјетности, због специфичности референци за област музичке и ликовне умјетности. Велика је потешкоћа у прикупљању ових научних картона, јер сви наставници и сарадници не попуњавају ове картоне, али већина стално запосленог наставног особља то ради.

То доводи до ситуације да Универзитет (не) посједује тачну и прецизну базу истраживачких и умјетничких резултата својих наставника и сарадника. Не постоји минимум истраживачких и умјетничких активности који је потребно да буде обављен од стране наставника и сарадника на годишњем нивоу, осим минимума који је наведен у критеријумима за избор у звања, а који се односи на много већи период од годишњег. Добијена средства и опрема која је реализована путем Аустријског кредита за факултете и академије Универзитета ће послужити свим запосленим на Универзитету у сврху унапређења постојећих знања и подизања квалитета наставног и истраживачког процеса. У овом правцу сви факултети и академије који посједују ову

опрему осмишљавају стратегију којом ће се ова опрема рационално користити не само у наставном процесу већ и у сарадњи са привредом, а како би организационе јединице оствариле већи износ властитих средстава и ојачале сарадњи са организацијама из окружења.

Организационе јединице организују научно стручне скупове, симпозијуме, конференције, фестивале, што у великој мјери утиче на ширење свијести, и потреби већег ангажовања у истраживању и умјетности. У просјеку десет организационих јединица годишње организује научно стручне скупове на којима се презентују достављени радови од стране аутора и коаутора из државе, али и из осталих европских земаља, јер је одређен број научно стручних скупова међународног карактера.

Табела 4. НИР резултати у складу са Правилником о стицању научних звања у 2015. по организационим јединицама Универзитета

С друге стране, превелика оптерећеност наставним процесом може довести до ситуације, али и доводи, да се наставници и сарадници не могу у пуној мјери ангажовати на научно истраживачки и умјетнички рад, што се дешава на појединим факултетима и академијама Универзитета на којима наставници и сарадници раде више од законски предвиђене наставне норме.

Управљање, унутрашње обезбјеђење квалитета и култура квалитета

Организациона и управљачка структура

Универзитет у Источном Сарајеву је својим општим актима, а у складу са Законом о високом образовању Републике Српске, установио органе управљања и руковођења, стручне органе, и детаљно је регулисао њихову надлежност и одговорност у организацији и управљању Универзитетом. Универзитет у Источном Сарајеву је организован на начин да integriше 17 организационих јединица (факултете, умјетничке академије, и друге организационе јединице, као и наставне базе факултета/ академија које чине cjеловитост рада Универзитета), при чему организационе јединице немају статус правног лица. Орган управљања Универзитетом је Управни одбор, највише академско тијело је Сенат, а орган руковођења Универзитетом ректор. У складу са Статутом Универзитета Универзитет има проректоре чији се број и структура утврђује Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста. Тренутно, Универзитет има пет проректора. Универзитет има и студента проректора, који се именује на приједлог Студентског парламента Универзитета. Сенат образује четири струковна вијећа којим предсједавају проректори по научним областима, и то: вијеће природних и техничких наука, вијеће биомедицинских и биотехничких наука и здравства, вијеће друштвених наука и вијеће хуманистичких наука. Универзитет има финансијског директора који обавља послове који се односе на финансијску сферу Универзитета. Органи факултета, односно академије су научно наставно односно умјетничко наставно вијеће и декан као орган руковођења факултетом, односно академијом. Статутом је дефинисан рад тијела које представља стручно и савјетодавно тијело Сената по питањима квалитета, Комитета за осигурање квалитета. У складу са Кодексом професионалне етике Универзитет образује и Комитет за етичка питања. Остваривање права и заштита интереса студената у надлежности је Студентског парламента, чији је рад регулисан Статутом Студентског парламента.

Организација Универзитета утврђена је у складу са Законом, уз максимално уважавање принципа функционалности, cjелисходности и рационалности. Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста уређена је унутрашња организација рада Универзитета у Источном Сарајеву, систематизација радних мјеста са описом послова који се обављају, посебним условима које запослени треба да испуњавају за обављање послова на радном мјесту, број извршилаца као и друга питања од значаја за рад и функционисање Универзитета. Унутрашња организација рада Универзитета уређена је на начин којим се врши повезивање: Ректората Универзитета - путем којег се организује и руководи радом Универзитета, Секретаријата Универзитета - унутар којег се обављају административно - стручни и технички послови за Универзитет и организационих јединица (факултета и академија) путем којих се изводи наставни, научноистраживачки и умјетнички рад и обављају административно - стручни и технички послови.

Оваква организација Универзитета има задатак да обезбједи јединство организације и координације, економично и рационално повезивање организационих јединица Универзитета, ефикасно провођење програмских циљева и осталих активности из дјелатности Универзитета, осигура извршавање закона, других прописа и општих аката, те стручно и ефикасно вршење послова утврђених законом и Статутом Универзитета.

Шематски приказ унутрашње организације и систематизације радних мјеста чини саставни дио Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста. Ефикасност организационе структуре се константно процјењује од стране руководства Универзитета приликом чега се врше честе измјене одређених категорија у правцу постизања веће ефикасности. Свака измјена систематизације мора бити одобрена од стране ресорног министарства.

Слика 2. Организациона структура

Структура, процеси, процедуре и ресурси система осигурања квалитета

Универзитет има формално тијело за осигурање квалитета које се назива Комитет за осигурање квалитета чија је улога, одговорности и активности јасно дефинисана Статутом Универзитета и Правилником о осигурању квалитета. Рад Комитета за осигурање квалитета уређен је Пословником о раду Комитета за осигурање квалитета. Чланове Комитета именује Сенат Универзитета (16 чланова), а мандат чланова је уређен пословником. Главна улога Комитета за осигурање квалитета је савјетодавна, са упућивањем конкретних приједлога ректорском колегијуму и Сенату у правцу унапређења квалитета рада Универзитета.

Административна и техничка подршка Комитету за осигурање квалитета је Канцеларија за осигурање квалитета чије су одговорности и активности дефинисане Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и Правилником о осигурању квалитета.

На организационим јединицама дјелују сарадници за осигурање квалитета (који се именују од стране Вијећа организационих јединица), а чија је улога описана у Правилнику о осигурању квалитета, а који функционишу у складу са активностима које поднесе Комитет за осигурање квалитета. Њиховим радом руководи и координише Канцеларија за осигурање квалитета. За потребе спровођења различитих вредновања на организационим јединицама образују се Комисије на начин описан у Правилнику о осигурању квалитета. Те Комисије координишу и спроводе програме самовредновања и оцјене квалитета као и поступке спровођења евалуације

наставе и услова рада од стране студената, и дјелују у правцу унапређења културе квалитета у подручју:

- самовредновања и оцјене квалитета,
- учешћа студената у праћењу квалитета рада,
- развоја индикатора квалитета.

Комисије за осигурање квалитета на факултетима и академијама су Комисије за израду извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета и Комисије за спровођење студентске анкете, а које се формирају у складу са Правилником о осигурању квалитета (члан 19.).

Универзитет има Етички комитет формиран у складу са Кодексом професионалне етике. Етички комитет дјелује у складу са Пословником о раду Етичког комитета. Етички комитет и Дисциплинска Комисија ради на Универзитету и неколико пријава о неетичком понашању и повредама дисциплине академског особља је у току. Такође и пријава неколико плагијата је испитивана на етичком комитету.

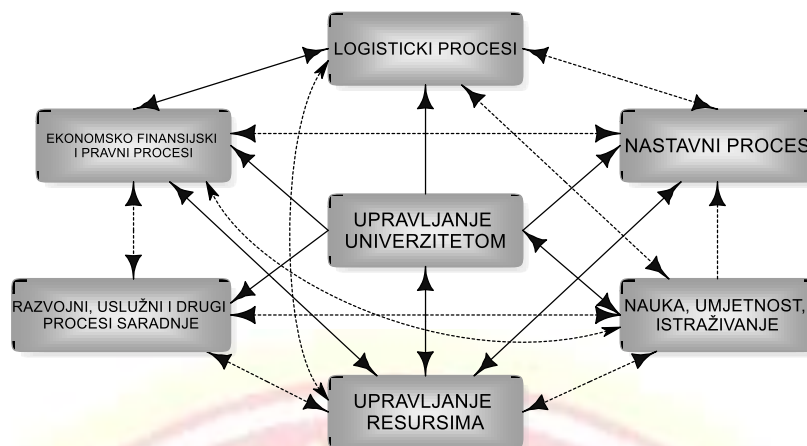
Универзитет/ организационе јединице образују и дисциплинске комисије у складу са Правилником о дисциплинској и материјалној одговорности запослених на Универзитету, и Правилником о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности студената.

Статутом Универзитета дефинисана је и улога студената у управљању високошколском установом и у систему осигурања квалитета. Један представник студената је члан органа управљања Универзитетом Управног одбора који има укупно 11 чланова. Студенти су чланови и највишег академског тијела Сената у броју који не може бити мањи од 15% укупног броја чланова Сената, с тим да у структури буду заступљени редовни студенти сва три циклуса студија. Студенти су чланови и вијећа организационих јединица у броју који не може бити мањи од 15%. Студенти су чланови и Комитета за осигурање квалитета. Студенти су чланови и различитих Комисија које се формирају на нивоу Универзитета и организационих јединица, као што су Комисија за израду извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета на нивоу Универзитета, иста Комисија на нивоу организационе јединице, као и Комисије за спровођење студентске анкете. Студенти су чланови и Етичког комитета Универзитета. Студенти се именују у дисциплинске комисије организационих јединица усљед покретања дисциплинских поступака.

Студенте представнике горе наведених тијела бира студентско представничко тијело, по процедури утврђеној Статутом Студентског парламента Универзитета у Источном Сарајеву. Међусобна права и обавезе између Универзитета у Источном Сарајеву и Студентског парламента уређена су Уговором о међусобним правима и обавезама.

Узимајући у обзир заступљеност у свим органима, тијелима и комисијама студентско представничко тијело у потпуности има утицај на доношење универзитетских одлука, а између осталог како је дефинисано и Законом о високом образовању Републике Српске студенти узимају у обзир приликом избора у звање наставника и сарадника на сједницама Сената и вредновање наставничких способности.

Универзитет редовно, два пута годишње, а по једном на крају сваког семестра, спроводи електронским путем (<http://anketa.unssa.rs.ba/>) вредновање квалитета студија од стране студената у којем је студентима омогућено да слободно и анонимно изнесу своје мишљење о студијском програму, службама, свим предметима које су слушали у семестру који оцјењују, као и свим наставницима и сарадницима. Студентско вредновање квалитета студија спроводи се у складу са Правилником о студентском вредновању квалитета студија. Резултати о студентској анкети се користе у одређеној мјери приликом избора у звање, али и у кориговању одређених сегмената вредновања за које су утврђене ниске оцјене. Предмет су расправе на вијећима организационих јединица, на основу чега се предузимају одређене мјере у правцу унапређења квалитета рада. Извјештаји о спроведеним анкетама јавно се објављују на универзитетску веб страницу.

————— непосредне везе
 - - - - - посредне везе

Слика 3. Шема функционалних веза процеса

Политика квалитета представља основу за пројектовање поступака развоја свих процеса рада на Универзитету, а у складу са ентитетским/ националним прописима и принципима болоњске декларације. Усвојена је на сједници Сената.

Правилником о осигурању квалитета дефинисане су одговорности и улога органа Универзитета у области осигурања квалитета, тијела одговорна за праћење, унапређење и развој квалитета, уређене су ближе надлежности и начин њиховог рада, области осигурања квалитета, процеси, поступак самовредновања и оцјене квалитета, као и друга питања од значаја за унапређење и развој квалитета.

„Процедуре система обезбјеђења квалитета“ нису издвојене као такве из остале документације Универзитета, већ је cjелокупна документација у служби осигурања квалитета Универзитета, додијељена основним процесима Универзитета (горња шема).

Сви документи који су на Универзитету препознатљиви као „Процедуре система обезбјеђења квалитета“, односно који се у највећој мјери односе на унапређење и осигурање квалитета имају или на почетку или на крају тог документа свој идентификациони број додијељен од стране Управног одбора или Сената, као и датум сједнице поменутих тијела на којој је усвојен тај документ.

То су документи: Политика квалитета, Правилник о осигурању квалитета, Пословник о раду Комитета, Поступак унутрашње провјере квалитета, Правилник о самовредновању и оцјени квалитета, Правилник о студентском вредновању квалитета студија, Кодекс професионалне етике, Правилник о интерним контролама и интерним контролним поступцима, Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених на Универзитету, Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности студената, Правила студирања на првом, другом циклусу студија, докторским студијама, Правилник о поступку и условима за избор у звање академског особља, Правилник о поступку еквиваленције звања, Правилник о поступку директног споразума, Правилник о интерним контролним поступцима реализације научно истраживачких пројеката и пројеката сарадње у овој области, Правилник о организовању ванредног студија, итд.

Тренутно се ради на надоградњи базе информационог система што треба да у блиској будућности представља кључни фактор осигурања квалитета. Обављају се редовни састанци са студентским службама и информатичарима везано за даљи развој информационог система што је и била препорука комисије за акредитацију.

Дипломирани студенти и представници привреде нису адекватно укључени у систем унутрашње контроле квалитета, али на индиректан начин јесу.

Управни одбор Универзитета има 4 представника које именује Влада РС, а који су иначе представници привреде и праксе у кључном органу управљања.

Крајем 2015. и почетком 2016. године руководство Универзитета на челу са ректором спровело је посјете политичком врху већине општина у источном дијелу Републике Српске с циљем повећања сарадње првенствено са општинама у којима се налазе организационе јединице Универзитета како би се подстакла њихова већа одрживост. Такође је представницима општина презентована и Стратегија развоја Универзитета за 2015-2019 годину која им је касније и електронским путем упућена на достављање сугестија. Упоредо са том активношћу започели су и састанци са привредницима из источног дијела Републике Српске у циљу повећања сарадње истраживачког сектора Универзитета са индустријом.

Универзитет настоји да предузме више напора да мотивише ове представнике да се активније укључе у послове осигурања квалитета и то је посао у наредном периоду који је приоритетан, али за који треба створити и систем и свијест и интересе ових представника да се укључе у рад Универзитета. На појединим организационим јединицама већ су формирани алумни клубови што представља напредак у овој области (Електротехнички факултет и Факултет за производњу и менаџмент).

Интерни, екстерни надзор и ревизије система обезбјеђења квалитета

Поступци интерног надзора описани су Правилником о интерним контролама и интерним контролним поступцима, Поступком унутрашње контроле квалитета, Правилником о интерним контролним поступцима реализације научно истраживачких пројеката и пројеката сарадње у овој области, Правилником о самовредновању и оцјени квалитета, Правилником о студентском вредновању квалитета студија, али су поступци интерног надзора и саставни дио рада органа Универзитета и организационих јединица, као и одговорних лица за управљање Универзитетом, његовим секторима, и организационим јединицама (описано Статутом Универзитета и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста). Универзитет у систематизацији радних мјеста посједује радно мјесто интерног ревизора који процјењује финансијске и остале неусаглашености у раду како Универзитета тако и свих организационих јединица.

Екстерни надзор над радом Универзитета и законитошћу донешених аката врши Министарство просвјете и културе (Закон о високом образовању РС - члан 141.), док инспекцијски надзор обавља Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске (Закон о високом образовању РС - члан 142.). Сви извјештаји о раду Универзитета по контролним тачкама поменутих тијела доступни су у њиховим архивама.

Ревизија система осигурања квалитета, односно ревизија функционисања cjелокупног интегрисаног система врши се на основу процјене ефикасности свих сегмената рада Универзитета, а нарочито подношењем извјештаја о раду свих сектора и свих организационих јединица, међу којима најзначајнији поступак представља самовредновање и оцјена квалитета свих организационих јединица, студијских програма и Универзитета у cjелини.

Све службе Универзитета, као и организационе јединице, подносе своје извјештаје о раду Сенату Универзитета, који те извјештаје разматра, те доноси препоруке за унапређење, и рјешава текуће идентификоване проблеме академске заједнице Универзитета.

Универзитет је 2004. године био подвргнут екстерној евалуацији од стране Европске универзитетске асоцијације (ЕУА) због процјене система високог образовања нашег Универзитета у правцу његовог усклађивања са болоњском декларацијом коју је Босна и Херцеговина потписала 2003. године. Универзитет и данас жели да прође кроз екстерну евалуацију од стране ЕУА чиме би се направила анализа у односу на задњу екстерну евалуацију

из 2004. године и констатовао одређени напредак или недостатак, међутим главни проблем је финансијско ограничење (потребно минимум 30.000,00 € за такву врсту евалуације).

Из разлога припреме Универзитета за процесе акредитације и високошколске установе и студијских програма, Универзитет од 2009. године проводи поступак самовредновања и оцјену квалитета својих студијских програма, наставе и услова рада у складу са важећим Критеријумима за акредитацију високошколских установа у Босни и Херцеговини, донешеним јула 2010. године. Овај поступак изводи се у складу са универзитетским документом Правилник о самовредновању и оцјени квалитета, којим је детаљно описано извођење овог поступка на свим организационим јединицама и Универзитету, и поступање по спроведеном вредновању. Извјештаји о самовредновању и оцјени квалитета сачињавају се почетком сваке године и односе се на претходну календарску и академску годину. Ови извјештаји свих организационих јединица представљају универзитетски извјештај, који се анализира на сједницама Сената и у складу с њим се доносе препоруке за унапређење оних сегмената код којих је потребно унаприједити квалитет. Њихова редовна израда допринијела је предаји апликације за акредитацију високошколске установе. Екстерна евалуација Универзитета је спроведена у јануару 2013. године (апликација је предата у мају 2012. године), након чега је Универзитет добио позитивно мишљење и тренутно је уведен у регистар акредитованих високошколских установа Босне и Херцеговине.

Универзитет је 2011. године формално покренуо анализу Извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета за 2010. годину на основу чега је идентификовао елементе за унапређење, а који су донешени Одлуком Сената Универзитета (План испуњења критеријума – ИСОК 2010).

У 2015. години спроведено је 12 интерних провјера организационих јединица по питању анализе силабуса, наставног процеса и студијских програма генерално у складу са интерним документом Поступак унутрашње провјере квалитета. Крајњи исход у виду налаза интерне провјере за 12 организационих јединица формално је презентован на Сенату Универзитета и прослијеђен руководством организационих јединица. Идентификован је крај 2016. године као период када треба бити извршена поновна контрола провјераваних јединица у правцу утврђивања прогреса по успостављеним налазима.

Универзитет је предузимао и предузима различите програме унапређења квалитета свога рада реализацијом различитих TEMPUS, а данас ERASMUS+ пројеката, као што су: Успостављање система аудит праксе осигурања квалитета, Strategic Management of Higher Education Institutions Based on Integrated Quality Assurance System (SHEQA), Embedding Quality Assurance in Doctoral Education, EU standards for accreditation of study programs on BH Universities (ESABIH), Примјена пословне интелигенције у анализи, планирању и управљању пословним процесима на високошколским установама, Веб апликација за анкетање студената као софтверска подршка у процесу осигурања квалитета на високошколским установама, и сл.

Осигурање квалитета студијских програма

Процес усвајања студијских програма усклађен је са Законом о високом образовању Републике Српске (члан 22.), Уредбом о условима за оснивање и почетак рада ВШУ и о поступку утврђивања испуњености услова, и регулисан је детаљно универзитетским актом Поступак предлагања и усвајања студијских програма са прописаном формом наставног плана и програма.

Наставно научно, односно умјетничко наставно вијеће факултета и академија (или тимови/комисије за развој студијских програма) развијају нове студијске програме на начин који подразумијева израду елабората о оправданости њихових извођења, приликом чега тај елаборат треба да садржи: доказ о постојању опште друштвене потребе за извођењем таквог студијског програма, трајање, наставни план и програм, титулу која се стиче завршетком, доказе о обезбјеђености средстава за рад, исплативост покретања таквог студијског програма и остало. Ова процедура је у складу са Поступком предлагања и усвајања студијских програма и Уредбом о условима за оснивање и почетак рада ВШУ и о поступку утврђивања испуњености услова, односно у складу са Законом о високом образовању Републике Српске (члан 22.). Наставни план и програм представља саставни дио елабората о оправданости извођења који се доставља на приједлог Сенату Универзитета (даљи поступак је описан детаљно у Поступку предлагања и усвајања студијских програма). При утврђивању наставног плана и програма студијског програма који се развија и предлаже на усвајање, користе се развојна предвиђена у научној области у коју се убраја тај студијски програм, наставни планови и програми ВШУ земаља потписница болоњске декларације са којим се нови наставни план и програм пореди, експертска мишљења, захтјеви различитих корисника и остало. Излазне квалификације усклађене су образовним циљевима студијских програма, као и са Уредбом о коришћењу академских титула, стицању стручних и научних звања.

Научно наставно, односно умјетничко-наставно вијеће организационе јединице утврђује приједлог Елабората о оправданости његовог извођења са наставним планом и програмом тог студијског програма и шаље га Сенату Универзитета на усвајање. Након усвајања од стране Сената, захтјев за лиценцирање новог студијског програма и приједлог студијског програма са елаборатом о оправданости извођења Универзитет прослијеђује Министарству просвете и културе Републике Српске. Министарство шаље елаборат Савјету за Науку РС и тражи мишљење о елаборату, а такође по потреби тражи мишљење и од релевантних органа надлежних за област за коју се лиценцира нови студијски програм, а затим се или формира Комисија за лиценцирање студијског програма (у складу са Законом о високом образовању РС) или се доноси рјешење о одбијању захтјева за лиценцирање. Уколико се захтјев за лиценцирање одбије поступак се понавља испочетка.

Комисија за лиценцирање студијског програма утврђује испуњеност услова за извођење новог студијског програма у складу са Уредбом о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и о поступку утврђивања испуњености услова и подноси министру извјештај о утврђивању испуњености услова за почетак извођења студијског програма.

На основу извјештаја Комисије Министарство доноси рјешење којим се утврђује испуњеност услова за почетак извођења предложеног студијског програма. Ако Комисија утврди одређене недостатке, односно констатује неиспуњеност услова за почетак извођења студијског програма, одређује се рок у којем је предлагач студијског програма дужан да отклони утврђене недостатке. Рјешење о одбијању захтјева за извођење студијског програма се може донијети уколико предлагач студијског програма не отклони утврђене недостатке у прописаном року.

Високошколска установа, односно предлагач студијског програма, може почети са извођењем новог студијског програма након издавања рјешења о испуњености услова за

извођење новог студијског програма и дозволе за извођење студијског програма од стране Министарства.

У складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета све организационе јединице Универзитета укључујући све студијске програме спроводе поступак самовредновања и оцјене квалитета, којим се врши детаљна анализа квалитета студијских програма. Дакле, свака организациона јединица Универзитета на крају календарске године спроводи поступак самовредновања и оцјене квалитета анализирајући све сегменте функционисања, синтетизујући податке путем Извјештаја о самовредновању и оцјене квалитета. На основу тих извјештаја ради се и Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета за календарске године. Извјештаји о самовредновању организационих јединица и њихових студијских програма детаљно садрже податке о свим студијским програмима, њиховим садржајима и излазним квалификацијама.

Слика 4. Просјечно вријеме студирања по академским годинама за студенте који су дипломирали на четворогодишњим студијским програмима

Развој студијских програма у потпуности је компатибилан са Политиком квалитета Универзитета и у њој постављеним циљевима као и са тренутним трендовима окружења, у којој је стриктно наведена веза са испуњавањем захтјева према корисницима високог образовања, о чему свједоче активности Министарства просвјете и културе Републике Српске у погледу рестрикција и подстицаја за развој различитих студијских програма на Универзитету. Универзитет је у сарадњи са Заводом за запошљавање Републике Српске израдио документ који анализира незапослене високообразовне кадрове у Републици Српској, и на тај начин одредио колики број незапослених високообразовних кадрова чине високообразовни кадрови који су стекли диплому на Универзитету у Источном Сарајеву. По том документу Универзитет у Источном Сарајеву има 23 % од укупног броја незапослених свршених студената у Републици Српској. Тренутно су у току преговори са израдом сличне анализе за период 2014-2015.

Универзитет у складу са Поступком интерне провјере квалитета спроводи, у зависности од потребе, интерне провјере којима, између осталог, анализира постојеће стање и предлаже препоруке за побољшање функционисања студијских програма. Овакве три пилот интерне провјере су спроведене на три факултета Универзитета у 2011. години у оквиру пројекта „Успостављање система аудит праксе осигурања квалитета“, а затим су настављене у годинама послје. Те провјере су биле спроведене од стране тимова састављених од интерних провјеривача Универзитета сертификованих од стране Словеначке агенције за квалитета и метрологију, а у складу са захтјевима стандарда ISO 9001:2008. У 2015. години спроведено је 12 интерних провјера организационих јединица.

Студијски програми се преиспитују и контролишу од стране студената Универзитета путем електронских студентских анкета, крајем сваког семестра, у складу са Правилником о студентском вредновању квалитета студија, чије се оцјене у складу са Законом о високом образовању Републике Српске (став (2) члан 77. и 78.) узимају у обзир приликом избора у наставно научна/ умјетничко наставна звања.

Табела 5. Уписани студенти у прву годину првог циклуса студија у последње три године

Табела 6. Уписани студенти у прву годину другог циклуса студија у последње три године

Универзитет је био БиХ координатор TEMPUS пројекта ESABIH, који је имао за циљ обуку студијских програма за израду самоевалуационих извјештаја који ће представљати улаз у процес акредитације студијских програма, обуку стручњака за спровођење акредитације, и пилот акредитацију 33 студијска програма у Босни и Херцеговини, укључујући и 6 студијских програма нашег Универзитета (медицина, хемијско инжињерство и технологија, социологија, рачунарство и информатика, пољопривреда, вокално инструментални).

Могућност различитих анализа студијских програма омогућава информациони систем Универзитета, као и његова надоградња која је недавно почела.

Поступак преиспитивања квалификација Универзитета врши се у складу са предложеним измјенама студијских програма, као и увођењем нових студијских програма, у складу са Уредбом о коришћењу академских титула, стицању стручних и научних звања.

Наставни програми, односно силабуси студијских програма се не ажурирају редовно. На интернет страницама већине организационих јединица се не могу пронаћи основни подаци о студијским програмима, излазним квалификацијама, стеченим компетенцијама, односно исходима учења. У базама података информационог система постоје подаци о наставним плановима, док подаци о наставним програмима нису предвиђени, као ни основни подаци о студијским програмима.

Укљученост привреде и праксе (тржишта рада) није на задовољавајућем нивоу, иако има појединачних примјера студијских програма који интензивно сарађују с привредом и праксом. Подаци са Завода за запошљавање о степену незапослености високообразовних кадрова са Универзитета јасан су показатељ да Универзитет анализира тренутно стање запослености својих високообразовних кадрова.

На Сенату је исказана потреба периодичних и сталних ревизија студијских програма и њиховог унапређења. У наредном периоду ће се посебно радити на усклађивању исхода учења са квалификацијским оквиром који би ускоро у пуном обиму требао бити усвојен.

Табела 7. Преглед организационих јединица и студијских програма првог, другог и трећег циклуса на које су уписивани студенти у 2015/16 академској години

Организациона јединица	Студијски програми I циклуса	Студијски програми II циклуса	Студијски програми III циклуса
Академија ликовних умјетности	Ликовна умјетност	Ликовна умјетност	-
Економски факултет Брчко	Економија	Финансијски и банкарски менаџмент	-
		Маркетинг и менаџмент	
Економски факултет Пале	Економија	Економски развој БиХ	-
		Квантитативна економија	
	Туризам и хотелијерство	Макроекономија, реформа и бизнис	
		Пословно управљање	
	Финансије		
Електротехнички факултет	Аутоматика и електроника	Аутоматика и електроника	-
	Електроенергетика	Електроенергетика	
	Рачунарство и информатика	-	
Машински факултет	Машинство са усмјерењем	Машинство	-
		HERD одржива енергија	
Медицински факултет	Здравствена њега	-	Биомедицинске науке
	Медицина		
	Специјална едукација и рехабилитација	-	
	Стоматологија		
Музичка академија	Вокално инструментални	Вокално инструментални	-

	Музичко педагошко теоријски	Музичко педагошко теоријски	
Педагошки факултет	Предшколско образовање	Предшколско васпитање и образовање	-
	Разредна настава	Разредна настава	
	Техничко образовање и информатика	-	
Пољопривредни факултет	Пољопривреда	Пољопривреда	Управљање прехранбеним ланцем
	Шумарство		
Правни факултет	Право	Право	-
Православни богословски факултет	Теологија општи смјер	Теологија општи смјер	-
	Теологија практични смјер	-	
Саобраћајни факултет	Саобраћај	Саобраћај	Саобраћај
Технолошки факултет	Хемијско инжењерство и технологија	Хемијско инжењерство и технологија	-
	Биологија		
Факултет за производњу и менаџмент	Индустријски менаџмент	Индустријски менаџмент	-
	Индустријско инжењерство за енергетику		
Факултет пословне економије	Пословна економија	Међународна економија	-
		Финансије, банкарство и осигурање	
Факултет физичког васпитања и спорта	Спорт	Спорт	-
	Физичко васпитање	Физичко васпитање	
Филозофски факултет	Географија	Географија	Филологија
	Енглески језик и књижевност	Енглески језик и књижевност	
	Историја	Историја	
	Кинески и енглески језик и књижевност	Новинарство	
	Математика и рачунарство	Педагогија	
	Математика и физика	Психологија	
	Новинарство	Разредна настава	
	Њемачки језик и књижевност	Руски и српски језик и књижевност	
	Педагогија	Социологија	
	Психологија	Српски језик и књижевност	
	Руски и српски језик и књижевност	Филозофија	
	Социологија	-	
	Српски језик и књижевност	-	
	Филозофија	-	
УКУПАН БРОЈ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА	42	37	4
Укупан број интегрисаних студијских програма	2		-

У односу на прошлу годину мањи је број студијских програма на првом (за 4) и другом циклусу студија (за 5) на које су студенти уписивани, али је број студијских програма на трећем циклусу већи за 4.

Оцјењивање студената

Поступак оцјењивања студената

Универзитет спроводи и примјењује Правила студирања на I циклусу студија, Правила студирања на II циклусу студија, Правилник о студирању на докторским студијама и Правилник о ванредном студирању који заједно обезбеђују транспарентно и конзистентно оцјењивање студената.

Правилима студирања на првом, другом циклусу студија, докторским студијама и ванредном студију уређена је организација и извођење студија, напредовање студената у току студија, вредновање рада студената, додјељивање академских звања и диплома, издавање исправа о студијима, трајање студија, поступак испитивања и оцјењивања, услова и поступка спровођења завршног рада, као и друга релевантна питања од значаја за остваривање студија првог, другог циклуса и докторских студија на Универзитету.

Методе оцјењивања су развијене и доступне за сваки предмет у наставним програмима које су саставни дио сваког извјештаја о самовредновању и ојени квалитета организационих јединица, али са друге стране нису јавно доступне студентима због тога што нису јавно објављене.

Сви наставници и сарадници су дефинисали, развили и прилагодили методе полагања и оцјењивања на наставним предметима које предају и са истим упознали студенте на почетку семестра, чинећи тако информације перманентно доступне студентима. Такође, на свим организационим јединицама води се евиденција о активностима студената током семестра (присуство настави, активно учешће у различитим наставним активностима, семинарски радови, успјех на колоквијумима), те на основу таквих евиденција се формира и закључна оцјена.

Поред основних критеријума за праћење и валоризацију знања студената, Правилима студирања се прописују и редовни рокови за полагање испита, и то три редовна испитна рока: јануарско-фебруарски, јунско-јулски и септембарски, са по два испитна термина, гдје је студентима дозвољено полагање испита у оба испитна термина. У складу са овим прописом на организационој јединици се на почетку академске године утврђују термини полагања испита за цијелу текућу академску годину уз консултовање предметних наставника, те се студенти могу информисати о утврђеном распореду полагања на самој организационој јединици или путем сајта организационе јединице. Уколико Сенат одобри додатни испитни рок, термини полагања испита у истом се накнадно утврђују у складу са роком за полагање одобреног од стране Сената.

Полагању завршног испита у унапријед утврђеним терминима могу приступити сви студенти који су исти слушали у текућој или у некој од претходних академских година. Студент који није задовољан оцјеном или сматра да је оштећен приликом полагања писменог дијела испита има право и могућност увида у свој рад код предметног наставника или асистента, углавном у предвиђеним терминима, терминима одржавања усменог дијела испита или пак у терминима уписа оцјена што у већини случајева зависи од предметног наставника. Жалбене процедуре и могућност полагања испита пред независном комисијом спроводи се у складу са Правилима студирања.

Систем испитивања студената на Универзитету је транспарентан, утврђен силабусима или наставним програмима, али са друге стране није на већини студијских програма усклађен са циљевима/ исходима учења, јер и исходи учења нису дефинисани на свим студијским програмима, и није до краја објективизиран. Кроз мијењање система испитивања студената односно увођења нових метода, што се планира у наредном периоду, начин оцјењивања ће постати више објективан. Ревизија програма значи и ревизију начина оцјењивања и његово усклађивање са исходима учења дотичног предмета. То је поступак који Универзитет очекује у наредном периоду.

Анализе пролазности

Анализе пролазности на свим студијским програмима Универзитета се раде на годишњем нивоу извјештајима о самовредновању факултета и академија од 2009. године путем утврђеног обрасца за пролазност. Пролазност се рачуна по испитним роковима, односно терминима, за сваки предмет посебно, и то односом броја студената који су положили испит и броја студената који су изашли на испит.

Сви факултети и академије имају могућност израчунавања пролазности на свим предметима и на свим испитним терминима помоћу база података информационог система, у оквиру које постоји посебна апликација за вођење записника послје сваког одржаног испита, сумирајући на тај начин податке за сваки предмет и за сваку годину студија и студијски програм. Одређене организационе јединице не користе ову апликацију већ пролазност рачунају ручно, што отежава овај поступак.

Табела 6. Пролазност по студијским програмима 1. циклуса у последње двије године

Табела 7. Пролазност по студијским програмима 2. циклуса у последње двије године

Узимајући у обзир да сваки предмет има своју транспарентну структуру оцјењивања која захтијева континуиран рад на његовом полагању током семестра, успјех студената се унапређује повећањем сати консултација како би се студентима омогућило боље разумијевање и олакшало полагање.

Универзитет спроводи још једну анализу која се може сматрати анализом пролазности, а ради се о генерацијској проходности студената из године у годину по студијским програмима. Поменута анализа се ради на годишњем нивоу путем утврђеног обрасца за генерацијску проходност. Генерација студената која је први пут уписала прву годину се прати по броју студената који из те генерације уписују наредне године студија и њихове периоде дипломирања, односно да ли су дипломирали у року или послје.

Слика 5. Генерацијска проходност студената уписаних у 2010/11 на узорку од 2623 студената

Информисаност студената о поступку и методама оцјењивања

О организацији и извођењу студија I и II циклуса, као и докторским студијама, напредовању студената у току студија, вредновању рада студената, додјељивању академских звања и диплома, исправа о студијама, трајању студија, поступку испитивања и оцјењивања, провођењу завршног рада, као и другим питањима студенти су информисани путем документа Правила студирања на првом циклусу студија и Правила студирања на другом циклусу студија, и Правилником о студирању на докторским студијама, који су доступни на веб сајту Универзитета.

Сви наставници и сарадници су дефинисали, развили и прилагодили методе полагања и оцјењивања на наставним предметима које предају и са истим упознали студенте на почетку семестра, у складу са дефинисаним наставним програмима.

Студенти у електронској студентској анкети изражавају своје задовољство са овом информисаношћу слједећим тврдњама: „Студенти су на вријеме информисани о правима и обавезама које имају.“, „На почетку семестра наставник/ сарадник представио је план извођења

наставе са јасно дефинисаним студентским правима и обавезама.“, на основу чега се предузимају одговарајуће корективне активности у правцу недовољне обавјештености по свим предметима студијских програма Универзитета.

Универзитет не посједује електронски регистар студијских програма који би био доступан свим заинтересованим корисницима у циљу информисаности о основним подацима о студијским програмима и наставним програмима, нарочито студентима, мада је модернизација информационог система кренула у овом правцу.

Људски ресурси

Универзитет запошљава укупно 1379 особа (951 академско + 428 неакадемско), који представљају наставно и административно особље Универзитета.

Слика 6. Структура наставног особља у 2015/16

Студенти свакако представљају најзначајнијег корисника Универзитета. Постоји консензус да квалитет свршених средњошколаца, представља једну од детерминанти квалитета излазних компетенција дипломираних студената. У доњој табели, дат је преглед укупног броја студената на Универзитету у последњих 5 година.

Слика 7. Укупан број студената на Универзитету у последњих 5 година

Политика усавршавања наставног особља

Професионално усавршавање и напредовање наставног особља уређено је Кодексом професионалне етике (чланом 8.), гдје је дефинисано да је обавеза академске заједнице да се континуирано усавршава. Такође је истакнуто и да је Универзитет дужан осигурати свим члановима академске заједнице једнаке услове за напредовање, а који се темеље на испуњавању професионалних обавеза. Професионална је одговорност и обавеза наставника бринути се о подмлађивању академске заједнице, те давати подстицај за напредовање и осамостаљивање млађих наставника и чланова академске заједнице.

Поред универзитетског Кодекса професионалне етике, поједине организационе јединице су својим Етичким кодексима дефинисали стручно и научно усавршавање.

Поједине организационе јединице издвајају средства за научно, стручно и педагошко усавршавање академског особља што се реализује кроз одласке на научно-стручне скупове, конференције, форуме, као и учешће на пројектима што је видљиво из финансијских извјештаја организационих јединица. Факултети и академије немају утврђен план за константно издвајање средстава у погледу научног, стручног и педагошког усавршавања, већ се средства углавном издвајају у складу са расположивим финансијским средствима.

На појединим факултетима и академијама додјела средстава се не врши по унапријед утврђеним критеријумима него тако што научно-наставно, односно умјетничко- наставно вијеће факултета/ академије на молбу запослених даје одобрење за одлазак на скупове, конференције, форуме, а по повратку са догађаја запослени подносе Вијећу писмени извјешај о боравку. На појединим факултетима пракса је да запослени који има позив за учешће на научном скупу или потврду о прихваћености теме на научном скупу ове доказе предоче наставно-научном вијећу након чега му се одобрава новчана подршка у висини котизације предвиђене за тај научни скуп. Ово углавном зависи од расположивих властитих средстава организационих јединица. Поједини факултети, такође, подстичу запослене и пружају им подршку око пријављивања на конкурс за

суфинансирање израде магистарских радова и докторских теза који расписује Министарство науке и технологије Републике Српске.

Организацијом постдипломских и докторских студија факултети/академије обезбјеђују сопственом наставном кадру усавршавање ослобађајући их у потпуности или дијелом плаћања накнаде за похађање постдипломских студија или одбране докторске дисертације.

Слика 8. Укупан број научних скупова по ОЈ одржаних у 2015.

Сваке године све већи број наставног особља, у име своје организационе јединице, аплицира на различите пројекте који се финансирају од стране ресорног министарства или од стране међународних фондова, обезбјеђујући на тај начин себи и одређеном кругу укљученог наставног особља у те пројекте усавршавање у струци, и друге различите користи као што су проширење сазнања, новчане помоћи у истраживачким радовима и сл.

Факултети и академије подстичу академско особље на објављивање научних радова што се сматра и неопходним приликом избора у виша звања. Већина факултета омогућава својим наставницима и сарадницима могућност објављивања научних радова у зборницима радова које издаје, али и у радовима факултета које поједини факултети објављују једном годишње, што може да представља предност, али са друге стране и недостатак.

Већина факултета и академија организује научно стручне симпозијуме, научне скупове, радионице, такмичења, едукације, школе из одређених области у полугодишњем трајању, научно стручна савјетовања, обуке и сл. које нуде својим запосленим усавршавања у понуђеним областима.

План кадровског развоја креира се према потребама реализације наставе на студијским програмима. Анализе кадровских потреба и приједлози у том смислу дају се на катедрама или вијећима организационих јединица након чега се обједињавају на нивоу факултета и академије па се, у складу са финансијским могућностима предузимају активности на реализацији активности везаних за задовољавање кадровских потреба. Потребно је узети и обзир постојећа ограничења од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске приликом запошљавања, али и ограничења у погледу издвојеног буџета за Универзитет.

Правилником о поступку и условима избора академског особља утврђени су поступци и услови избора академског особља у одговарајуће звање на Универзитету, као и Законом о високом образовању РС (чланови 74-101.).

Издавање књига и уџбеника

Процедуре за издавање књига и уџбеника су тренутно у надлежности организационих јединица Универзитета (мада немају све организационе јединице успостављену издавачку дјелатност) који представљају издаваче заведене у Народној библиотеци Републике Српске.

Слика 9. Укупан број научних публикација по ОЈ објављених у 2015.

О издатим књигама, уџбеницима, збиркама и осталим публикацијама евиденцију воде библиотеке организационих јединица Универзитета.

Публикације наставног особља систематски се прикупљају по организационим јединицама на јединственим обрасцима по организационим јединицама. Публикације су видљиве у табелама о научно истраживачком и умјетничком раду, у дијелу картони научних радника за сваку организациону јединицу и сваког запосленог појединачно.

Једна од активности којом се ови резултати покушавају објединити јесте израда извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета на Универзитету и организационим јединицама. Посебан дио извјештаја представља попуњавање посебних табела о научно истраживачком и умјетничком раду, у којима су садржани и појединачни резултати наставника и сарадника.

Процедура издавања научних публикација на факултетима и академијама Универзитета почива на одредбама Правилника о публикавању научних публикација (Службени гласник РС од 13. 8. 2010., бр 77/10), премда предстоје активности на досљеднијем усаглашавању постојеће праксе са наведеним правилником. Селекција радова који се објављују у зборницима радова факултета и академија обавља се под надзором уређивачког одбора, а у складу са приједлозима рецензента при чему је обезбијеђена анонимност рецензија. Одлуку о давању сагласности на издавање књига којима ће издавач бити факултет или академија доноси Наставно-научно или Умјетничко-наставно вијеће на захтјев аутора под условом да аутор предочи позитивне рецензије признатих научника у области, као и доказе да је обезбиједио неопходна финансијска средства за издавање књиге.

У Кодексу професионалне етике (члан 11. и 12.) дефинисана су начела етичности у научно-истраживачком раду и ауторство научно-истраживачких радова и других докумената у складу са чим се понашају чланови академске заједнице Универзитета.

Физички ресурси

Универзитет располаже са укупно 21 инфраструктурним издањем у којима изводи дјелатност високог образовања. Неке од тих установа нису у власништву Универзитета у Источном Сарајеву, већ су дате на кориштење. Укупна површина простора са којим располаже Универзитет износи преко 60.000 m².

Табела 8. Распоред организационих и инфраструктурних јединица

Укупна површина просторија за наставни процес на Универзитету износи 18.537,9 m², а површина канцеларијског простора на Универзитету износи 10.368,85 m².

Универзитет редовно, на годишњем нивоу, проводи анализе физичких ресурса којима располаже и инвестицијских улагања у исте.

Анализе физичких ресурса се обављају по факултетима и академијама у оквиру којих се изводе студијски програми.

Универзитет изводи своје студијске програме у 10 градова источног дијела Републике Српске, при чему за сваки свој студијски програм има обезбјеђене ресурсе на факултетима и академијама за извођење наставног процеса.

Сваки студијски програм може у потпуности користити све ресурсе факултета или академије у којем се изводи, а по потреби и ресурсе других факултета и академија Универзитета уколико за то постоји потреба.

Узимајући у обзир да су сви студијски програми Универзитета, као и факултети и академије прошли поступак лиценцирања у складу са Уредбом о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и о поступку утврђивања испуњености услова, може се констатовати да Универзитет обезбјеђује довољно ресурса за запослено особље и студенте.

Адекватност свих ресурса који се налазе на факултетима, академијама и Универзитету континуирано се оцјењује крајем сваке године, сви ресурси и расположива опрема се пописују, утврђује њихова вриједност, односно испитује се њихова функционалност, старост и ергономичност. На основу ових евиденција посебна Комисија оформљена у ову сврху даје приједлог отписа одговарајуће опреме и набавке нове опреме на мјестима гдје је то неопходно.

Слика 10. Укупна површина просторија за наставни процес по ОЈ у 2015.

Студенти путем студентске анкете имају могућност да дају своју оцјену, препоруку, примједбу и похвалу за функционалност ресурса са којима долазе у додир, као и опште задовољство са простором факултета/ академије који користе.

Универзитет има увид у расположиве ресурсе на свим факултетима, академијама, расположиви простор, број студената, што значи да је израда различитих показатеља ефикасности (индикатори) могућа у било које вријеме.

Изградња нових капацитета, набавка нове опреме у учионице, кабинете, лабораторије и сл. зависна је највећим дијелом од расположивих финансијских средстава са којима Универзитет располаже, али и различитих донација од стране спољашњих корисника.

Веома је важно напоменути да је Универзитет добио испоруку великог броја различите истраживачке опреме за поједине факултете и академије (попис опреме су састављали факултети и академије сагласно својим потребама) посредством аустријског кредита. Овај кредит неће отплаћивати Универзитет већ Влада Републике Српске у складу са уговореним

условима, што представља веома битан показатељ да Универзитет није препуштен сам себи већ је и подржан од стране оснивача.

Библиотечки ресурси

Универзитет нема универзитетску библиотеку због географске расподјељености организационих јединица и студијских програма, већ се библиотеке налазе на организационим јединицама, односно у градовима гдје се организационе јединице налазе. Дакле, Универзитет посједује библиотеке на сваком факултету/ академији, што значи да сви студијски програми који се изводе на једном факултету/ академији користе исту библиотеку.

Слика 11. Распоред библиотечких јединица и различитих наслова по ОЈ у 2015.

Укупан број библиотечких јединица на Универзитету износи 179.904, а број различитих наслова износи 103.309. Библиотечке јединице сачињавају научне књиге, научни часописи, зборници радова, научно лексикографске и енциклопедијске публикације, научно картографске публикације, остале публикације (преводи, библиографске публикације, критичка издања), уџбеници, збирке задатака, приручници, и сл.

Укупан број библиотечких јединица и различитих наслова из којих се изводи наставни процес на студијским програмима Универзитета није могуће добити од појединих библиотека, јер оне не воде такву врсту евиденције. Библиотечки фонд је недовољан, јер више од половине библиотека не посједује 3 исте библиотечке јединице за сваки предмет (обавезног уџбеника) који се изводи на факултету/ академији. Библиотеке користе различите програме/ софтвере за вођење регистра библиотечких јединица, док поједине библиотеке не посједују никакав софтвер.

Настава на свим студијским програмима покривена је у одређеној мјери одговарајућим уџбеницима и другим училима, који се објављују прије наставе или на првом часу извођења наставе од стране наставника и сарадника. Садржај литературе за један предмет наведен је у силабусу тог предмета који није јавно објављен на свим факултетима и академијама.

Највећи дио литературе факултети и академије обезбјеђују издавањем уџбеника и другог наставног и испитног материјала. Обим обавезне литературе није одређен с обзиром на коефицијент оптерећења студената у савлађивању наставног садржаја на том предмету, мјерен ЕCTS-ом, у односу на укупно оптерећење студената у савлађивању наставног садржаја осталих предмета на истој години студија.

Поједине библиотеке Универзитета су укључење на Cobiss систем (неколико факултета је већ прикључено на овај систем). Он омогућава размјену библиотечке грађе и набавку недостајуће грађе са свим државама прикљученим на Cobiss (Словенија, Македонија, Србија, Црна Гора, Бугарска, Албанија). Прикључење на овај систем изискиваће додатна финансијска средства која ће Универзитет/ факултети или академије морати обезбједити из властитих средстава. Такође ће бити потребно плаћати и одређену накнаду на годишњем нивоу.

Приступ академској мрежи РС Сарнет-у је такође у завршној фази, остало је још пар факултета који нису до краја повезани у систем, али то не зависи од Универзитета. Почело се радити и на поправљању библиотечког фонда на Универзитету и покушају да се ово питање ријеши на системски начин на Универзитету, за што ће бити потребна већа финансијска издвајања.

Успостављање јединственог информационог система за библиотеке ће бити предмет разматрања у наредном периоду.

Информациони систем

Информациони систем (ИС) Универзитета у Источном Сарајеву у функцији је од краја 2002. године. Јединствени ИС се користи на свим организационим јединицама Универзитета у студентским службама факултета и академија. У оквиру ИС имплементиран је подсистем за кадровску и наставну евиденцију који обухвата евиденцију података о студијским програмима, предметима, наставним плановима, студентима, упису студената по годинама студија, пријавама испита и оценама студената, дипломским радовима, дипломираним студентима, евиденцију података о наставном кадру, ангажману наставног кадра по предметима. За унос и ажурирање података у оквиру ИС одговорне су студентске службе организационих јединица. На основу података из ИС могу се генерисати разни статистички извјештаји и вршити анализе потребне за праћење и унапређење квалитета, као што су: квалитет уписаних студената (преглед по успјеху из средње школе, просјечна оцена из средње школе, преглед по градовима, врстама и називима средњих школа, итд), статистике броја уписаних студената по разним критеријима (полна, старосна структура, начин студирања, начин финансирања), дужина трајања студија и просјечна оцена у току студија, пролазност на испитима (по студијским програмима, годинама студија, предметима, испитним роковима, наставницима), проходност студија, итд.

Да би се наведене могућности ИС искористиле, потребно је да се у оквиру ИС редовно евидентирају и ажурирају сви потребни подаци од стране свих студијских програма, као и да се изврши њихова агрегација ради могућности анализе и презентације података на нивоу Универзитета. Стање на већини организационих јединица Универзитета је такво да се значајан дио потребних података редовно евидентира и ажурира, али се неки подаци на неким организационим јединицама не евидентирају, као нпр. пријаве испита студената, подаци о пролазности, лични подаци студената и наставног кадра. Из тог разлога није могуће генерисати одређене врсте извјештаја нити вршити одређене аутоматизоване анализе.

Један од начина за прикупљање података о квалитету наставног процеса на Универзитету су редовне евалуације од стране студената. Студентске анкете се у недавној прошлости нису уопште спроводиле или су се спроводиле на различите начине на организационим јединицама Универзитета. Од академске 2009/10 анкете се спроводиле електронски, уз коришћење постојећих података о студентима, наставницима и предметима из базе података ИС. Помоћу студентских анкета се на систематичан начин прикупљају подаци о квалитету наставног процеса, организацији студија, квалитету наставног кадра, квалитету физичких ресурса, квалитету служби факултета. Резултати студентских анкета презентују се и анализирају на сједницама научно-наставних вијећа, као и на сједницама Сената и Комитета за осигурање квалитета Универзитета, након чега се предузимају одређене превентивне и корективне акције у циљу унапређења квалитета.

Информације везане за пословно-административне активности прикупљају се од одговарајућих административних служби. На сједницама вијећа организационих јединица, Сената и Управног одбора се презентују и анализирају релевантне информације, као што су извјештаји о пословним активностима, сарадњи са окружењем, извјештај о упису студената, финансијски извјештај, итд.

Базе података информационог система нису интегрисане у цјелини, што представља озбиљан и комплексан подухват који ће захтијевати доста времена, али и финансијских средстава које треба уложити у његову имплементацију.

Једини начин на који Универзитет може ријешити ова питања информатизације и дигитализације, и најважније интеграције информационог система јесте апликовање на различите фондове како би се апликацијама пројеката са рјешењем ових проблема успоставила електронска обрада података свих наведених недостатака.

Оформљена је група за рад на осавремењивању информационог система која је састављена од информатичара, проректора, представника студентских служби и канцеларије за осигурање квалитета на Универзитету. Приоритет је сређивање базе података коју користе студентске службе и уграђивање нових апликација у информациони систем као што су могућности електронске пријаве студената, контрола студентске финансијске картице у сврху контроле властитих прихода, боље и ефикасније праћење пролазности студената, праћење кључних индикатора квалитета, регистра студијских програма и др.

Презентација информација за јавност

Информације о програмима и звањима, као и осталим неопходним информацијама, доступне су на веб страницама организационих јединица, као и на универзитетској веб страници www.ues.rs.ba путем које факултети и академије објављују информације о свом функционисању. Универзитетска веб страница је доступна у ћириличној, латиничној и енглеској верзији (не у потпуности), и одржава се на дневном нивоу редовним ажурирањем информација.

На универзитетској веб страници као и веб страницама организационих јединица могуће је пронаћи велики број докумената на којима се темељи рад Универзитета, али и информације као што су информатори за будуће студенте, различите брошуре, информације о испитним роковима и терминима, одржаним испитима, и слично.

Ректор, проректори, као и декани факултета и академија благовремено обавјештавају јавност путем средстава јавних информисања издавајући опште информације о факултетима и академијама, као и о Универзитету, као и по захтјевима медијских организација, а што је све у складу са Статутом Универзитета (члан 170 - XIII Јавност рада Универзитета), и Кодексом професионалне етике (члан 10 - 8. Јавно наступање и однос према институцији).

Политика комуникације са јавношћу, остваривање непристрасности, објективности и доступности информација уређени су Статутом Универзитета (члан 170 - XIII Јавност рада Универзитета) и Кодексом професионалне етике (члан 10 - 8. Јавно наступање и однос према институцији).

Непоступање у складу са горе наведеним документима представља повреду Кодекса професионалне етике, чије повреде рјешава Комитет за етичка питања (Кодекс професионалне етике - члан 20. и 21.).

Комуникација са студентима Универзитета је успостављена преко студентских тијела у свим органима управљања и одлучивања, преко мејлинг листи за слање информација студентима, преко огласних плоча на веб порталима и електронским огласним таблама организационих јединица.

Између Универзитета и дипломираних студената се успоставља међусобна комуникација (оснивањем алумни портала на појединим организационим јединицама) које нуде и које би другим факултетима и академијама могле понудити корисне податке о броју запослених дипломираних студената, примјенљивости њихових стечених знања у пракси, као и остале податке којима би се побољшали и унапредили постојећи студијски програми и институционална сарадња.

Универзитет у одређеној мјери прикупља и анализира информације које о њој објављују медији (клипинг).

Информације за будуће студенте доступне су на већини веб презентација организационих јединица Универзитета, у електронској форми.

Тренутно се ради на обједињавању веб странице која се и даље одлично ажурира. У току је прелаз једног по једног факултета са својим садржајима на Универзитетску веб страницу. Почео је и рад по препоруци комисије са превођењем веб странице на енглески језик. На појединим факултетима су у међувремену формиране алумни асоцијације и тај процес ће бити настављен.

Ускоро се очекује израда стратегије односа са јавношћу.

Распореди наставе и испита се налазе на углавном свим страницама факултета/ академија односно Универзитета.

Међународна сарадња

Рад канцеларије за међународну сарадњу је регулисан Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста (стр. 10 и 11). Ова канцеларија се налази у сектору Проректора за међународну сарадњу и осигурање квалитета, који је надлежан за њено функционисање и унапређење.

Активности Универзитета које се односе на међународну сарадњу не финансирају се из постојећих расположивих средстава Универзитета, већ у одређеном дијелу из буџета Владе РС који издвајају средства за мобилност наставног особља и студената, као и међународних фондова намијењених за програме мобилности.

Подршка међународним активностима Универзитета зависна је углавном од активности и учешћа Универзитета у различитим програмима (ЕРАСМУС+, ИПА, ФП7 и остали) који промовишу међународну сарадњу.

Слика 12. Укупан број програма међународне сарадње по ОЈ у 2015. години (TEMPUS, ERASMUS)

Током 2015. године Универзитет је учествовао у великом броју међународних пројеката. Потписан је и већи број уговора о међународној сарадњи са другим институцијама из Европе. Тим поводом делегација Универзитета и факултета је посјетила већи број универзитета у региону и Европи. Као резултат тога је успостављена сарадња са већим бројем институција. Кроз лјетну школу је успостављен и заједнички програм културе толеранције у којем су учествовали Универзитет у Источном Сарајеву, Универзитет у Сарајеву и Милано Бикока.

Током године већи број студената и наставника је путовао кроз СЕЕПУС пројекте, индивидулане стипендије и стипендије Министарства просвјете и културе РС. Након повратка сву учесници су поднијели детаљне извјештаје и направили план будућих активности заснованим на знању којег су добили током посјета.

Универзитет има процедуре за обављање међународне сарадње, а такође преко различитих пројеката и минималне ресурсе. Оно што недостаје то су већа средства и то је нешто о чему Универзитет мора размишљати у наредном периоду. Такође, веће коришћење постојећих стипендија од стране наших наставника и студената је неопходно.

Тренутно, Универзитет у Источном Сарајеву је један од координатора ЕРАСМУС+ пројекта "Strengthening of Internationalisation in V&H Higher Education", путем којег планира знатно унаприједити међународну сарадњу путем анализе тренутног стања, израде стратегије и кључних индикатора квалитета, набавке адекватне опреме, израде нових пилот активности међународне сарадње, приједлога критеријума за интернационализацију и сл.

Финансирање

Релевантна законска основа за финансирање Универзитета је:

1. Закон о високом образовању „Сл. гласник Републике Српске“ (85/06)
2. Закон о високом образовању „Сл. гласник Републике Српске“ (73/10)
3. Закон у буџетском систему РС „Сл. гласник Републике Српске“ (54/08)
4. Закон о извршењу буџета за 2010. године „Сл. гласник Републике Српске“ (1/11)

Средства за обављање дјелатности високог образовања јавним високошколским установама обезбјеђују се из следећих извора:

- а) буџета Републике Српске,
- б) властитих прихода,
- в) буџета јединица локалне самоуправе,
- г) донација и
- д) других извора.

Високошколска установа није у позицији да може дугорочно планирати финансијску сигурност за реализацију наставног процеса, научно-истраживачког рада и умјетничких пројеката, јер основни извор средстава неопходних за наставни и научни програм се дефинише у Буџету Републике Српске. Средњорочни буџетски оквир је могуће планирати и то на бази компарације података из ранијег периода, а са малом могућношћу креирања визије за повећање средстава у будућем периоду и то због буџетских ограничења.

Слика 13. Тренд анализа укупно оствареног буџета Универзитета

Властити приходи високошколских установа представљају мањи дио укупно потребних средстава и користи се за потребе финансирања континуитета пословних активности и најчешће компензирању недостајућих средстава у буџету.

Из буџета Републике Српске високошколска установа добија средства за бруто плате, накнаде и материјалне трошкове. Систем трошења односно повлачења средстава је на принципу 1/12. Посебно је тешко измирити обавезе за материјалне трошкове, јер је њихов проценат расположивости на мјесечном нивоу изузетно мали тако да је Универзитет у немогућности измирити доспјеле обавезе.

Високошколска установа добија и одређена финансијска средства из европских и других пројеката, с обавезом повлачења и трошења како је дефинисано у Уговору и Буџету Пројекта. Најчешће је случај да високошколској установи остаје мало финансијских средстава, јер је потреба набавке неопходне опреме приоритетна у реализацији ових пројеката. Ова област је регулисана и интерним актом али је обавеза да се поштује склопљени Уговор и Буџет пројекта.

Остали извори финансирања високошколских установа су мањи и незнатни.

Видљиво је да су остали извори финансирања резултат позиције организационе јединице у локалној заједници или су резултат потребе и услова тржишта.

Високошколска установа врши расподјелу средстава у складу са усвојеним Буџетом и финансијским планом Универзитета, а прерасподјела се дешава само у случају исказане а неплаиране потребе која је изузетно значајна за Универзитет.

Од 2008. године функционише трезорски систем финансијског пословања на интегрисаном Универзитету, што значи да је систем контроле заступљен и обавезујући и то на два нивоа: први ниво је ректорат стручним службама и други ниво је Министарство финансија.

С обзиром да постоји континуирана потреба за додатним средствима и то за набавку сталних средстава, обезбјеђивања пословних грађевинских потреба, као и унапређења опреме за наставни процес, кредитна средства су потребна. Међутим, високошколска установа има законски регулисан начин кредитног задужења гдје је неопходно добити одобрење од надлежног Министарства, као и Министарства финансија.

